

Politik Bilim

Ergun Türkcan'ın kitabı hakkında (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Bu köşenin okuyucuları 'bilim, teknoloji ve yenilik politikası' olarak anılan bir politikadan sıkça söz edildiğini ve bu politikada amacın bilim ve teknolojiden sağlanan ekonomik ve toplumsal faydayı 'istenen ölçüde' çoğaltabilmek olduğunu bilirler. Bilim ve teknolojiden ekonomik ve toplumsal anlamda fayda sağlamak, bilimsel ve teknolojik bulguları, 'yenilik faaliyetleri' denen bir dizi faaliyet sonucu, yeni ya da daha gelişkin ürünlere, üretim yöntemlerine ve yeni toplumsal hizmetlere dönüştürebilmek demektir.

Sağlanan faydayı 'istenen ölçüde' çoğaltabilmekse, hem bilim ve teknolojiyi geliştirici faaliyetleri hem de yenilik faaliyetlerini, belirlenen ekonomik ve toplumsal hedefler doğrultusunda yönlendirebilmeyi gerektirir. 'Bilim, teknoloji ve yenilik politikası' bunu sağlamaya yarayan bir üçlü sarmal olarak düşünülebilir.

'Bilim ve teknolojiden sağlanan ekonomik ve toplumsal faydayı istenen ölçüde çoğaltabilmek' ilkin bir '**bilim politikası**' olarak gündeme gelmiştir ve ilk örnek, Dr. Vannevar Bush'un '*Science, the Endless Frontier*' başlıklı raporuyla ABD Başkanına sunduğu (1945) '**bilim politikası**' tasarısıdır. O politikada amaç "*kamu refâhı*"nın sağlanmasıydı ve bunun için temel bilimsel araştırmaların devletçe desteklenmesi isteniyordu.

Zaman içinde, kamu refâhını sağlamak için sâdece temel bilimsel araştırmaların desteklenmesinin yetmeyeceği görüldü. Belirlenen ekonomik ve toplumsal hedefleri gözetilen bilimsel araştırmalara da önem verilmesi; ayrıca, teknoloji alanına ilişkin belli faaliyetlerin de desteklenmesi gerektiği anlaşıldı ve ortaya bir ikili sarmal çıktı: **Bilim ve teknoloji politikaları...** 1980'lerde, bilimsel ve teknolojik faaliyetlerin yanında, yenilik faaliyetlerinin de desteklenmesi ve yönlendirilmesi gerektiği noktasına gelindi ve sonuçta, bildiğimiz üçlü sarmalda karar kılındı: **Bilim, teknoloji ve yenilik politikaları...**

Bugün dünya geneline bakıldığında da, ülkelerin söz konusu üç alana ilişkin politikalarını aynı sistemik bütünlük içinde ortaya koydukları görülmektedir. Bunun kanıtı da, **OECD Science, Technology and Industry Outlook 2008**'de "*Main Trends in Science, Technology and Innovation Policy [Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikasında Ana Eğilimler]*" bölüm başlığı altında verilen, çok sayıdaki ülkenin politika belgelerinin dökümüdür. Hatırlayacaksınız, bu ülkelerden 28'ine ait belge dökümünü bu köşede (CBT, 20/27 Şubat - 6/13 Mart 2009) bilgilerinize sunmuştum.

Türkiye'de de 1990'ların başından itibaren aynı politika yaklaşımının benimsendiği bilinir. Prof. Dr. Erol Taymaz (ODTÜ, İktisat Bölümü) 2001'de yayımlanan **Ulusal Yenilik Sistemi** adlı kitabında der ki: "*Türkiye'nin uzun dönemde ekonomik gelişmesini sürdürebilmesi ve rekabet gücünü artırabilmesi için teknolojik yeteneğini hızla güçlendirmesi, teknolojik yenilikler ile üretkenlik artışı sağlaması ve teknoloji yoğun sanayilerin gelişmesiyle üretim ve ihracat yapısını teknoloji yoğun ürünlere dönüştürmesi gereklidir. ...böyle bir dönüşüm kendiliğinden gerçekleşmeyecektir. İmalat sanayiinin ve bir bütün olarak ekonominin teknoloji geliştirme ve özümleme kapasitesinin geliştirilebilmesi için net bir kalkınma stratejisine, kapsamlı sanayi, teknoloji ve yenilik politikalarına, etkin bir şekilde çalışan ulusal yenilik sistemine ihtiyaç vardır. ...Ulusal yenilik sisteminin kurulması özellikle TÜBİTAK tarafından 1990'larda gündeme getirilmiş ve sistemik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu doğrultuda BTYK aracılığıyla politika önerileri geliştirilmiş ve bu önerilerin bir kısmı uygulamaya konulmuştur. Bu*

uygulamaların en önemlilerinden biri, TÜBİTAK-TİDEB (Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı) ve TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı) tarafından ARGE bağışları ve kredileri yoluyla ARGE faaliyetlerine destek olunmasıdır.”

Dünyada ve Türkiye’de görülen durum bu ama, Sayın Türkcan kitabında galiba bize farklı bir şey söylüyor. Onun söylediklerini de gelecek hafta birlikte okuyup anlamaya çalışalım.

CBT. 15 Mayıs 2009